

SETMANARI POPULAR INDEPENDENT

Palamós 13 de Octubre de 1928.

ANY II

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Palamós, trimestre	2'00	ptes.
Fora, trimestre	2'25	id.
Estranger, un any	15'00	id.

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ

MAURI I VILAR, 2. SEGON.

Anuncis, comunicats i reclams a preus segons tarifa.
Pagaments a la bestreta.

La lletra perduda

El sol se'n va a la posta. Lluny, en la ratlla de l'horitzó, s'albiren encara les darreres ruentes petjades del astre rei, com senyals d'un foc llunyà. El ventitjol mormola ben dolsament, desgranant cançons melangioses, a les quals s'hi barreja sovint el fresseig de qualque fulla al ésser arrastrada, i qu'apar un plany tristíssim que pugna per trobar ressó en mig de la pau silenciosa. Les tenebres guanyen poc a poc a la llum.

Com poden haver-hi éssers que no compreguin la grandiositat de bellesa que suposa la Natura? —em preguntava jo, seguint el meu quotidià passeig, mentre sentia que la meva ànima assolía un benestar inconegut, aquest benestar que la Natura dóna sempre a les ànimes que la saben comprendre.

El sol ja ha amagat el seu rostre darrera els propers cims, com avergonyit de sa propia feblesa. . . En l'horitzó, çà i llà, s'oviren nuvolets, que's destaquen com membres sagnotents, en mig del mantell blau-fosc del cel.

Els meus ulls admirats no poden fixar-se en una cosa determinada: corren de l'horitzó al mar, que calmat rondina sinistrament dintre el seu antre misteriós, i d'ell a la terra a on els objectes agafen un aspecte capriciós i dantesc.

De prompte a poques passes de mi veig un «sobre» entre unes verdises; m'hi atanso i l'agafó. En ell un nom —Ramón— seguit d'unes lletres inllegibles, sens dubte el cognom.

L'envoltura era ja rompuda, prova evident que la missiva havia estat llegida. A la minça llum del cre-

puscle, que donava un to trist i punyent al paper, llegí:

«Volgut Ramón: Han passat ja alguns mesos desde aquell jorn venturós que tantes remembrances ens guarda; desde aquell jorn que tú'm besares, jurant-me un etern amor. T'en recordes?»

Ha estat, fins fa pocs jorns, el record d'aquells moments feliços —seguien dient les ratlles escrites amb un caràcter que feia endevinar la má d'una dona— la font de la qual ha anat brollant un bá'sam benefactor qu'em defensava l'ànima contra el verí del desengany. Mes ara que veig ta indiferéncia. . . no, no t'escussis t'ho prego, ara, pot ésser massa tard, ha caigut dels meus ulls el mantell de la meva estimació que m'amagava ta baixesa, aquest mantell sagrat que tu l'has fet servir per eixugar-te la suor de l'hipocresia, convertint-lo en un drap despreciable; ha caigut repetitxo, i veig que totes aquelles paraules, totes aquelles promeses eren filles de la llengua, no del cor.»

—El mar rondina més feresstégament encara. Segueixo llegint.

«Moltes vegades al recordar la tebior dels petons, (tebior de passió, no d'amor, veig ara) me sentia amarrada de dolçor; sentia quelcom que no puc explicar, però qu'em penetrava fins lo més íntim de l'ànima i em feia feliç. Mes ara que veig que tot fou farsa, sento qu'els llavis me crémien, al recordar les teves besades, com si tinguessin por d'agafar les lacres de ta baixesa.

Pot ésser passarás el teu esguard per eixes ratlles, fent esforços per no esclafir en una riallada. Si riu! Es una cosa molt plaenta jugar amb els cors, i una volta qu'han servit tirar-los amb les desferres, com coses inútils! Encara qu'es planyin perquè tenen vida, no

importa. . . . es fruita del temps que passa. . . fruita que ja té dintre seu el corc que la podrà.

Segueix ta via, Ramón; oblida't de mi perquè jo soc ja una cosa sens valor, per raó de qué he comés el pecat d'estimar. Conservaré, per la meua part, el teu record, qu'em recordarà ta falsetat. Segueix ta via repeteixo; no miris les víctimes que deixes darrera teu, i juga, juga força amb els cors: són joguines molt agradables, però que si tens consciència les sentiràs que s'hi claven, més tard, com espines. Jugui força, i quan hagi fruit prou d'ells, trepitxe'ls. . . Valen tan poca cosa! No són res!

Romp, aquesta lletra; bé pot rompre un troç de paper qui destrueix el lligam sagrat de l'amor!»

—Aquí finia la lletra. Que gran era el dolor que l'havia inspirada! Ara el vent bufa amb força, arrancant, i fent voleiar les fulles seques, imatge dels pobres cors que passen. . . .

EL COMTE RAÚL

La cultura palamosina

Abans que tot, amic Comte Raul, tinc de demanar-vos disculpa per la meua tardança a contestar-vos. La feina excessiva d'aquests darrers dies m'ha privat de fer-ho abans.

Ben al contrari del que vos suposeu, molt m'ha plagut que enriquíssi amb el vostre parer, el debat, que des d'aquestes mateixes planes havíem vingut tinguent Néstor i jo. I dic que m'ha plagut, perquè la vosira veu amarada de sentiment és, per mi, un document més que m'ajuda defensar la meua tessi de que el jovent palamosí no és refractari a la cultura i em demostra que hi ha un més que vol treballar per el ressorgiment cultural de la nostra vila.

I veieu que ara dic ressorgiment de la mateixa manera que abans vaig dir deixondiment, perquè em sembla que devia ésser un temps en el qual la cultura de Palamós devia estar desvetllada, aquell temps que vos mateix reconeixeu com a «temps millors tocant a la part intel·lectual» i al que no creieu poder retornar; aquell temps que Palamós tenia un Orfeó —no vull dir ara si ha finat o no— uns devots a Talia que representaven en els escenaris de les nostres societats obres teatrals esculpides, l'època en que va fundar-se el museu del Cau de la Costa Brava i l'Associació de Música, etc.

Ja sé que actualment tots plegats ens hem de doldre de que l'Orfeó estigui dissolt, que als escenaris s'hi hagin fet terrenyines de no servir, que les sales del

Museu siguin ignorades de molts palamosins i que l'Associació de Música ja gaire bé no sigui associació per manca d'associats.

Peró si la cultura general de la vila es troba en un estat tan desgabellat, no n'hem pas de donar la culpa al jovent, el qual mancat dels dirigents que el menaren en aquella època abans al·ludida, i sense l'escalf d'una societat que els hi feia de llar espiritual s'ha dispersat i la vida monòtona que d'uns anys ençà, i igual que altres, porta la nostra vila, ha fet que a aquell jovent que abans estava amarant d'afany de cultura se l'hi hagi fet una mena de capa dolça com de pasta de carmel que els hi cobreix el cervell i els hi fa estar l'esperit en una gàbia confortable i ja se sap que, com deia Joan Estelrich, en la seva darrera conferència, des de la tribuna de l'Ateneu Enciclopèdic Popular, de Barcelona, «difícil és d'entrar la cultura, en tots els seus conceptes, en un esperit engrillonat, i per aixó cal trencar totes les cadenes i tenir l'ànima lliure per a poguer ésser culte».

A Palamós ja n'hi ha de joves que han trencat la dolça presó de l'ensopiment i s'interessen pel trasbals cultural de la nostra terra, i prova d'aixó és, que vos, palamosí, sentiu tristesa al veure que encara no tots els palamosins no senten, com vos, l'afany de cultura, però tingueu esperança que n'hi han que vos no sospiteu, que ja han trencat les cadenes de l'esperit, o sinó com comprendíeu que un amic de Palamós em comentés uns articles de A. Rovira i Virgili, apareguts a «La Nau» i un altre em fes per carta la crítica d'una de les obres de teatre que hi han vingut a representar una d'aquestes companyies passavolants?

El que passa, és que aquests quants minyons que senten afany de cultura i que haurien d'ésser els capdavanters del nostre petit moviment cultural, senten la cultura particularment, no en col·lectivitat i per aixó els demés, els snobs que necessiten ésser portats per a semblar cultes i que a tot arreu sempre són la majoria, ara, com que es troben sense guia intel·lectual, segueixen, com un remat, la corrent beatífica i sense sobressalts intel·lectuals que ara mena en bloc la nostra vila, malgrat aquells particulars inquietos.

I és la vista d'aquests snobs, que pel seu snobisme són portats al camp de fútbol i pel seu snobisme també només adoren de la bellesa carnal la bestialitat, no la bellesa artística, perquè aquesta no la sabrien veure, el que us ha fet veure cobert de boires l'horitzó espiritual de casa nostra.

Peró, com ja deixo dit, aquests snobs es troben a pertot en majoria i no és cap a ells on cal girar la vista per cercar l'esdevenidor, aquest, cal cercar-lo entre els inquietos, però aquets, i aquí hi ha la dificul-

tat, es troben a Palamós, com aquells components de més d'una cobla, que tots són uns excelents músics però com que no es veuen més que el dia que els han llogat no fan mai res de bó.

El que cal doncs, és que aquests minyons es coneguin ells amb ells per a poguer actuar units, altrament, malgrat les bones unitats que tenim jo també li veuria de fosc l'horitzó, però no fosc de tempesta, sinó d'ensopiment.

F. JUANALS I DAGAS

Intimes

Jo prou m'aparto de tu
cercant els llocs on no t'vegis;
on no m'abrusin tos ulls
amb ses mirades que cremen;
lluny de tos llavis en flor
que a folls desitjos condemnen;
a on no hi hagi res teu
i et pugui olvidar per sempre,
més, jo no se com t'ho fas,
que fins el pensar me temptes.

Si miro el cel estrellat
veig tos ulls en les estrelles;
comparo, quan vaig a l'hort,
tos llavis amb les cireres;
i al brollador del jardí
sento ta veu que hi perleja,
i tot me parla de tu,
fins l'aire que als pulmons m'entra;
que, jo no se com t'ho fas,
!que fins el pensar me temptes!

LOTHUS

Ignaci Iglèsies ha mort!

La mort d'una persona sempre és de dordre, i és sentida si més no per els seus familiars i amics; però quan la Mort s'endú una vida com la de l'Ignaci Iglèsies a la flor de l'edat, quan encara podíem esperar obres meravelloses del seu temperament privilegiat, llavors és tot un poble que en sent la punyida; és tot

el poble que experimenta l'esgarrifansa per la vida que se'n va.

I és que la mort de l'Ignaci Iglèsies és doblement dolorosa per la pèrdua d'un home de cor noble i bo, i d'un artista eminent; artista i home que s'ha fet estimar de tothom, i admirar de pobres i de rics, car les seves creacions amarades d'humanitat han estat compreses per tots; han fet brollar les llàgrimes dels ulls dels humils, i han conmogut el cor dels pensadors, perquè sempre anaven de dret al cor.

Aquets homes eminents dintre el món de l'art, cada cop que se'n perd un deixa un buit impossible d'omplir, no sols per la pèrdua en si, de tots sentida, sinó per la manca de nous que tinguin el temperament i l'empenta creadora per ocupar degudament les files dels que se'n van.

«Costa Brava», publicació eminentment juvenívola, s'associa sincerament al dol general, que és el sentiment de tot un poble, per la pèrdua del dramaturg que tant bé sabia interpretar i fer sentir la vida dels humils.

Monografia històica

de la

Vila de Palamós

i encontorns

per

Mossén Félix Paradedda i Robert

III

FUNDACIO DE LA VILA

Veient el rei Pere III d'Aragó, amb llur clar judici, que els molts vaixells que es refugiaven en tan formosa badia quedaven abandonats a llurs propis esforços contra els actes de vandalisme i pirateria tan freqüents en aquells temps, concebí el projecte de fundar aprop d'ella una vila que la presidís i la dominés.

Hi havia, però, una dificultat per vèncer, i era el d'estar subjecte a domini particular el territori en que havia d'emplaçar-se la nova població.

Amb el nom de parroquia de Vilarromá, o de Santa Eugènia de Vilarromá, es coneixia en aquell temps, tot el terreny que ara constitueixen els termes municipals de Palamós i Sant Joan, pobles que no existien en aquella época.

L'església parroquial era en ell lloc de l'actual Santuari de Ntra. Senyora de la Pietat, i el número de feligresos era el que aproximadament podia acollir-se

on una vintena de cases aïllades o masies.

Els principals senyors territorials eren dos i tenien un castell cada ú: el castell de Vilarromá pertanyia al bisbe de Girona, i el del castell de Sant Esteve, quin senyoriu s'esenia fins la desembocadura de l'Aubi, des de la plaça Vilson, a la carretera general que va de Palamós a Girona.

Pere el Gran delegà al seu batlle Pere Ravaya, jueu, que signava en aràbig, per a que en nom seu comprés el castell de Sant Esteve, amb tots llurs drets i pertencences, i fundés en aquell territori la vila de Palamós. I, en efecte, amb escritura pública autoritzada per R. de Caciانو, notari de Girona, a 12 de les calendes de juny de 1277, Dalmaci de Palaciolo i Ponci d'Úrgio, canonges de Girona, vengueren al rei Pere, i en nom d'aquest al dit Astrugo Ravaya, el castell de Sant Esteve del Mar, situat en les parroquies de Vilarromá i Vall-llóbraga, amb totes les terres, feudes, batllies, censos i drets que per mar i terra li pertanyien, essent el preu sis mil sous moneda barcelonesa (1).

Va poblar-se aquest territori, dit Palamós, atrets llurs habitants com ja s'ha dit, pels privilegis i franquícies que tingué a bé concedir-los el Rey fundador, com també llurs successors.

El Sr. Pella i Forgas, en la seva «Historia del Ampurdán», tractant del origen de llurs habitants, diu: «Llurs moradors i tipus són primitius, indicati quasi segur de que procedeixen de Vall-llóbraga, Vilarromá, i en general de la vessant de les Gavarres, muntanyes que la volten i posen la seva badia al abric dels vents. Els seus primers noms són empordanesos com Arnald de Bruguera, Bernard Llavanera, Estany Ferrer Joan i altres que confirmen llur procedencia.» La seva població en poc temps avançà molt, doncs que ja en 1279, s'havia creat la batllia de Palamós i s'havia expedit a favor d'aquesta vila un privilegi notabilíssim contenint moltes aventatges i franquícies als seus habitants presents i futurs; document donat pel citat Astrugo Ravaya i confirmat per l'autoritat del rei Pere, i posteriorment per Jaume II, el que per l'octubre de 1298 l'expedia conforme es veurà a continuació.

(1) Aquesta escriptura consta en l'Arxiu de la Corona d'Aragó. Trasllats de Pere II. Registre n.º 33.

AQUEST NÚMERO HA FSTAT REVISAT PER LA
CENSURA GOVERNATIVA.

FUTBOLERES

Palamós S. C. 4

C. E. I. D. A. o

Una tarda espléndida enmarcà aquest encontre. Una tarda ideal, d'aquelles que conviden a anar al terreny de joc del Palamós, on sovint —per la seva situació molt esposada als vents— no si está pas massa bé.

Com si la bellesa de la tarda s'els hagués contagiats, els vint-i-dos jugadors empraren un joc magnífic, admirable, afligranat a voltes, altres fogós, però sempre noble. Malgrat la victòria local fos molt crescuda, malgrat el seu domini insistent, els ceidistes lluitaren sempre amb braó. No es donaren per vençuts fins que el Sr. Ballell donà per acabada la partida. Per aquesta causa la seva actuació mereix tota mena de simpaties. I si bé és veritat que en una ocasió —quan el tercer gol— intentaren retirar-se per creure que no ho era, de gol, ben aviat reconegueren el seu error i refusaren l'anul·lació del mateix que el Palamós els oferia.

Com el resultat assolit ja indica, els locals tingueren una actuació d'aquelles que ja voldríem sempre. El Ceida és presentia en bona forma; motiu aquest, per el qual es més meritoria, encara, la falaguera victòria dels groc-blau. En tots els partits de fútbol sempre hi ha homes que per la seva actuació es destaquen més que altres. En aquest partit també n'hi hagué. En l'onze palamosí, però, entenem que la tasca de conjunt fou més rellevant que l'actuació individual. No volem dir que un o dos jugadors no estiguessin per sobre llurs companys. Però és tant difícil veure un equip que tots els seus elements estiguin en un plà d'encert notable que no podem menys d'admirar el conjunt palamosí, en aquest partit.

El Ceida fou el pol oposat al Palamós. Ni un sol moment ens fou possible veure-hi un conjunt. Individualment sobressortiren Vilata, Mollá, Florenza i l'ala esquerra de l'atac.

S'han encarregat de l'arbitratge els Srs. Vilahú, a la primera part i Ballell a la segona. Equips:

«Ceida»: — Florenza, Capdevila, Canyet, Gúell, Vilata, Mollá, Albó, Colomer, Girona, Buxó, Prujá.

«Palamós S. C.»: — Porro, Dimes, Forné, Gou Company, Ventura, Aliu, Ribera, Rosalench, Gai, Avellí.

Una nota agradable d'aquest encontre fou la rea-

parició do Forné. La seva actuació, bona. Forné és un bon element que sovint es veu impossibilitat de jugar perquè les seves ocupacions no li permeten. I és més de doldre perquè el seu joc coherent s'avé amb tothom. En aquest partit amb en Dimes formaren una defensa de respecte.

Celebrariem que en el campionat d'enguany, que començarà demà, formés sovint en nostre onze.

KEEPER

Noticiari

El dijous a dos quarts de 6 de la tarda passà per damunt la nostra vila el dirigible «Comte Zeppelin» portant la direcció de Barcelona. Com ja no cal dir sortí tothom per veure'l i en alguna fàbrica donaren permís als obrers per a deixar uns moments la feina.

Ha quedat arranjada la carretera a Girona en el troç comprés dintre el terme de la vila.

Demà començarà el campionat provincial de fútbol tenint lloc en el nostre camp un encontre amb l'U. S. de Figueres.

Amb la tornada a l'hora normal, el nostre carrer Major s'és convertit altra vegada en passeig d'hivern. De set a deu del vespre la nostra joventut es daleix per passejar-hi. El Passeig del Port, en canvi, restarà solitari fins a la pròxima primavera.

Moviment del port comercial durant la darrera quinzena. (de divendres a divendres).

Vapors estrangers: «Pietra Ligure» i «Primo» italians, «Penmorvah». Vapors nacionals: «Anciola n.º 1» i «Cabo Carvoeiro». Velers: «Leonor», «Virgen del Remedio», «Virgen del C. Pastora», «Gaspar Bayarri», «Joven Paquito» i «Virgen del Mar».

Se Alquila

un almacén

situado en la Carretera de Gerona, al lado del
Centro Republicano Federal

Razón: JUAN REIG — Contratista de Obras

Tintoreria "LOS MIL COLORES"

ANTONI GÜELL

Tenyits i rentats de tota classe de trajos i vestits i els seus similars.

Dols i altres serveis a les sis hores.

DESPATXOS:

Sabateries Vells, 8 i Progiés 31 — GIRONA

Passeig Castelar, 9 — PALAMÓS

TALLERS: Pedret, 7 — GIRONA

Royal Sport Bar

Cervantes, 38 i 40

Begudes de marca - Servei
Cacurat - Lloc de reunió
dels aimants dels sports

ES VENEN

per manca de salud del propietari les ferramentes, torns, màquines de taladrar, serrar, fornal i tot el material, nou i vell, que componia el

TALLER MECANIC DE EMILI MELICH

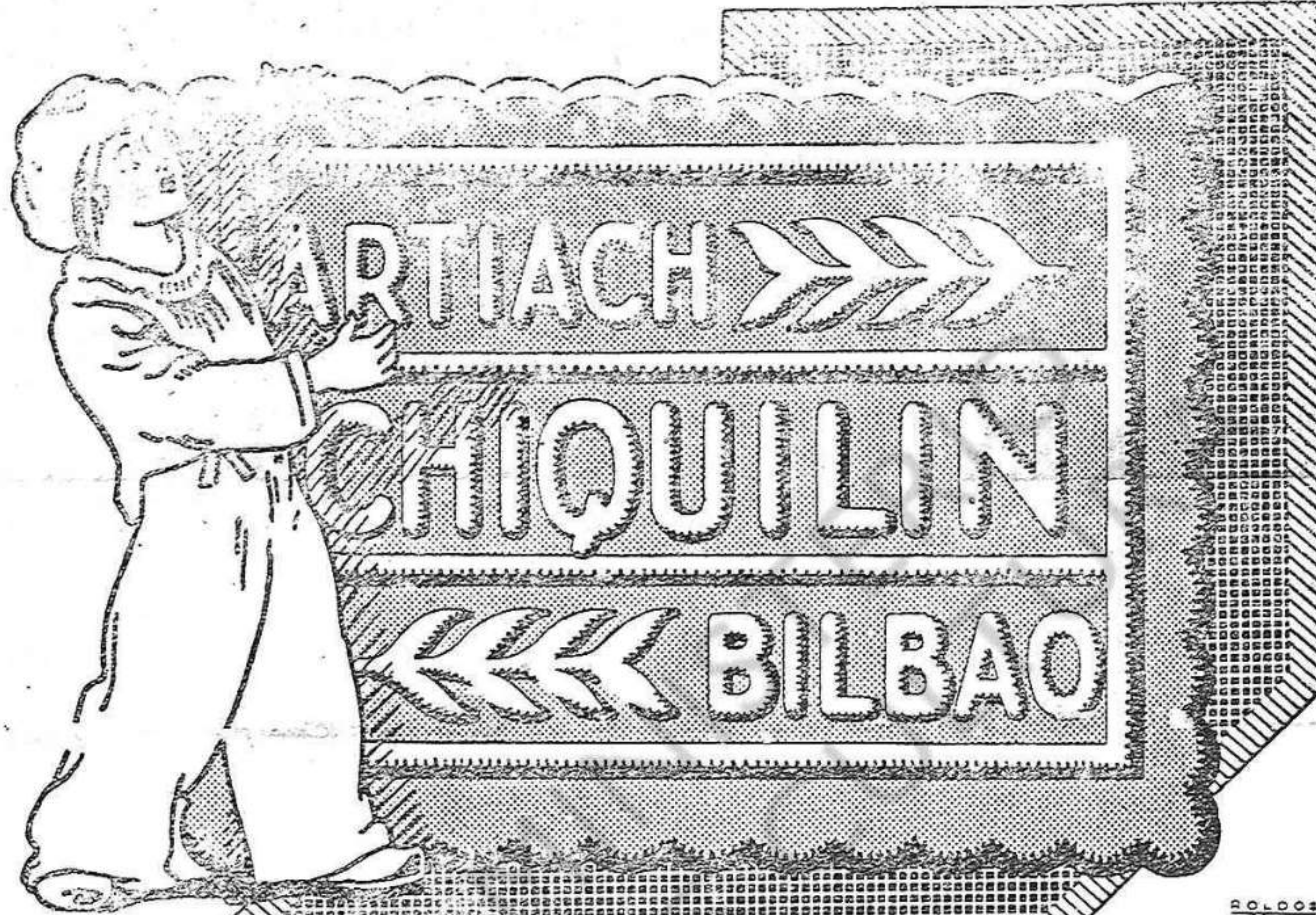
Informarà: Miquel Prohies, Mauri i Vilar. 2

S. Plaja Villena

Centre General de Suscripcions

Venda i suscripció a tota mena de periòdics i revistes nacionals i estrangeres.

Corresponsal de les principals editorials de Barcelona i Madrid.

REG. 002
RAPID

LA NUEVA CREACION ARTIACH

A BASE DE

YEMA DE HUEVO

AZUCAR REFINADO

MANTEQUILLA PURA

HARINA DE 1ª CALIDAD

Paquete de 200 gr. UNA PESETA

PIDA VD. SIEMPRE GALLETAS

Artiach

MARIA ARTIACH